

Утім цікавою може виявитися проблема забезпечення контролю якості зовнішнього державного аудиту, адже у цьому випадку йтиметься про ВОДА. Іншими словами, виникає питання – хто і як буде контролювати «головного контролера» держави і чи потрібний взагалі такий контроль? Контроль якості державного аудиту безумовно потрібний, адже його наявність є цілком логічною, виходячи з призначення і мети існування самої системи незалежного зовнішнього державного аудиту. Проте процедура здійснення такого контролю повинна мати належне обґрунтування.

При розробці системи контролю якості зовнішнього державного аудиту необхідно враховувати такі напрямки:

1. Внутрішній контроль якості, що виконується шляхом розробки і впровадження аудиторських стандартів і проведення внутрішніх перевірок роботи співробітників на предмет дотримання цих стандартів або визначених критеріїв. При цьому має відбуватися проведення вибіркового апостеріорного контролю з оцінкою виконання запланованих завдань контролю, об'єктивності й точності зібраних під час контролю доказів, надійності та ретельності висновків і рекомендацій, своєчасності підготовки, адекватності та конструктивності складених звітів за підсумками контролю. Крім того, особлива увага має приділятися підбору кадрів, їх компетентності, підвищенню кваліфікації, відповідальності кожного працівника за результати контролю тощо.

2. Зовнішній контроль якості, для забезпечення якого, необхідно дотримуватися наступного: наявність і функціонування ВОДА повинні бути легітимними (тобто чітко і недвозначно визначеними у Конституції та інших законах); ВОДА має користуватися високим ступенем довіри громадськості до результатів своєї діяльності, а його існування і функціонування – мати широку підтримку в суспільстві; повноваження ВОДА мають бути чіткими, зрозумілими, закріпленими у національному законодавстві; реалізація матеріалів проведених контрольних заходів повинна мати прозорі для громадськості наслідки і ґрунтуватися на принципі невідворотності покарання за порушення законодавчих вимог; можливість проведення періодичного контролю якості державного аудиту з боку представників відповідних міжнародних організацій (INTOSAI, EUROSAI та ін.) з наступним оприлюдненням висновків за результатами таких перевірок.

Таким чином, належне функціонування системи контролю якості державного аудиту потребує відповідного законодавчого та інформаційного забезпечення, що тісно пов'язане з необхідністю дотримання високої якості державного аудиту та принципу гласності. Адже оприлюднення достовірної, повної, об'єктивної та незалежної оцінки результатів соціально-економічного розвитку в державі дозволить забезпечити довіру суспільства до системи державного управління, а, отже, позитивно впливатиме на всі процеси, що відбуваються в Україні, стане основою побудови інноваційної моделі національної економіки, фактором забезпечення її сталого розвитку.

УДК 657.421.3

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Л. О. Тарасенко

Діяльність будь-якого підприємства ґрунтується на використанні певних засобів праці. З плином часу, можливим стає залучення таких засобів, які за відсутності фізичної форми приймають активну участь у досягненні мети підприємства, надають певні переваги його власникові. Ефективність використання неосяжних активів в першу чергу залежить від рівня ретельності складення облікової політики щодо таких активів.

Метою дослідження є визначення впливу облікової політики у частині регулювання обліку нематеріальних активів на результат діяльності підприємства.

З метою формування достовірної, порівняної, якісної інформації про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності важливим є правильний вибір сукупності методів, принципів, основ ведення бухгалтерського обліку. Сукупність таких правил відображається у документі як облікова політика, визначення якої висвітлено у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1].

Закріплені обліковою політикою методи і принципи ведення обліку мають вплив на кінцевий результат діяльності підприємства. Більшість наказів про облікову політику складається з таких частин, як: організація бухгалтерського обліку, технологічна частина, методична. У розрізі таких частин наведено основні елементи облікової політики, які доцільно затверджувати для регулювання обліку нематеріальних активів (табл. 1).

Таблиця 1

Необхідні до затвердження елементи облікової політики щодо регулювання обліку нематеріальних активів

Частина облікової політики	Елемент до затвердження
Організаційна частина	Інформація щодо посадової інструкції бухгалтера з обліку нематеріальних активів: склад та обсяг комерційної таємниці та порядок їх захисту
Технологічна частина	<ul style="list-style-type: none"> - форма ведення бухгалтерського обліку; - організація документації та документообігу; - організація, умови, строки зберігання документів та облікових реєстрів на підприємстві; - робочий план рахунків.
Методична частина	<ul style="list-style-type: none"> - порядок установлення терміну корисного використання нематеріальних активів; - застосування методів нарахування амортизації нематеріальних активів; - порядок і умови переоцінки нематеріальних активів; - періодичність зарахування сум дооцінки нематеріальних активів до нерозподіленого прибутку.

Складено автором за [1]

За допомогою раціонально складеної облікової політики можливим стає ефективне управління обліковими процедурами, що націлені на досягнення певного результату. В залежності від стратегії підприємства, умов його функціонування необхідним є вибір методик які найбільш відповідають визначеним вимогам до діяльності підприємства. Для підприємств зі стратегією «максимізації прибутку» у розпорядчому документі про облікову політику варто передбачити елементи облікової політики, що забезпечують «зменшення» витрат підприємства: максимально можливий строк корисного використання нематеріальних активів; максимально можливу величину ліквідаційної вартості; прямолінійний метод нарахування амортизації. Вартісно-орієнтоване управління, спрямоване на «зростання» витрат підприємства, тому у розпорядчому документі про облікову політику варто зазначити найкоротший строк корисного використання; обрати один із «прискорених» методів нарахування амортизації; визначити мінімальну величину ліквідаційної вартості нематеріальних активів [2, с.119].

Встановлення критерію суттєвості та порядок проведення переоцінки також може бути підпорядкованим обраній стратегії управління. Залежно від того зменшує чи збільшує свою вартість у часі конкретний об'єкт нематеріальних активів, за допомогою зазначеного елемента облікової політики можна впливати на зміну первісної вартості об'єкта нематеріальних активів.

Необхідно зазначити, що нематеріальні активи мають велику кількість різновидів, кожен з яких має свої специфічні характеристики ні риси. Наприклад, у структурі активів НК «Експоцентр України» нематеріальні активи представлені правами користування майном, серед яких право постійного користування земельними ділянками, правами на комерційні позначення, інші нематеріальні активи (комп'ютерні програми, ліцензії на програмне забезпечення, тощо) [3]. З огляду на наявність таких видів нематеріальних активів доцільним є відображення в обліковій політиці підприємства наступних положень:

- 1) встановлення критерію суттєвості для переоцінки або зменшення корисності;
- 2) затвердження виду та порядку проведення оцінки (переоцінки) прав постійного користування земельними ділянками, засобів індивідуалізації, інших нематеріальних активів;

- 3) затвердження методу амортизації з врахуванням стратегії підприємства (стратегія «максимізація прибутку», витратно-орієнтоване управління підприємство);

- 4) роз'яснення щодо визначення строку амортизації специфічних об'єктів таких як право постійного користування земельними ділянками, засобів індивідуалізації а також щодо визначення строку експлуатації типових видів нематеріальних активів таких як, наприклад, комп'ютерні програми.

Облікова політика – документ, що містить сукупність принципів, методів, процедур ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, обраних підприємством самостійно. Хоча, ведення бухгалтерського обліку суворо регламентовано, проте все ж таки наявні певні альтернативи вибору тих чи інших методів обліку. Ретельно здійснений вибір сукупності методів ведення бухгалтерського обліку, з урахуванням особливостей та мети діяльності підприємства, на законних підставах надає можливість представляти бажану інформацію у фінансових звітах.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, редакція від 03.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Бірюк О. Г. Підходи до облікової політики щодо відображення інформації про нематеріальні активи / О. Г. Бірюк // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 202–207. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2014_3_27

3. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія / В. А. Кулик. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 380 с.

4. Аудиторський висновок щодо фінансової звітності НК «Експоцентр України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dus.gov.ua/content/nacionalnyu-kompleks-eksposentr-ukrayiny>

УДК 631.1

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ З ПОЗИЦІЇ ВНУТРІШНІХ ТА ЗОВНІШНІХ КОРИСТУВАЧІВ

В. В. Томчук

Аналіз фінансового стану у ринковій економіці складає важливу частину інформаційного забезпечення для прийняття ефективних управлінських рішень менеджментом підприємства. Усі суб'єкти ринкових відносин: власники, інвестори, аудиторі, незалежні оцінювачі, банки, кредитори, постачальники і покупці зацікавлені